

(...)

6.2.3.3. Усунення правових прогалин (не виключаючи при цьому упущення в законодавстві (*legislative omission*) є питанням компетенції відповідного (компетентного) суб'єкта законотворчого процесу. Проте правові прогалини, що існують в нормативно-правових актах нижчої юридичної сили, певною мірою можна заповнити також у процесі застосування закону (зокрема, використовуючи аналогію права, застосовуючи загальні принципи права, а також нормативно-правові акти вищої юридичної сили, насамперед Конституцію), а, отже, також у процесі тлумачення закону (зокрема, коли воно здійснюється судами загальної юрисдикції, а також спеціалізованими судами, створеними відповідно до пункту 2 статті 111 Конституції, які здійснюють правосуддя та ухвалюють рішення в межах своєї компетенції в окремих справах і які повинні тлумачити закон таким чином, щоб мати змогу його застосувати). Поряд із цим слід зазначити, що суди можуть заповнювати правові прогалини, що існують у нормативно-правових актах нижчої юридичної сили, лише *ad hoc*, тобто у такий спосіб правові прогалини усуваються лише стосовно певних соціальних відносин, у зв'язку з якими вирішується спір у справі, яка розглядається судом. З іншого боку, усунення правових прогалин судом (*ad hoc*) створює передумови для формування аналогічної судової практики при вирішенні справ певної категорії – закону, закріпленого у судових прецедентах, який, зрозуміло, пізніше може будь-яким чином змінюватися чи коригуватися законодавчим органом (або іншим компетентним суб'єктом законотворчої діяльності), коли він регулюватиме певні соціальні відносини за допомогою закону (або іншого нормативно-правового акта), тим самим усуваючи правову прогалину вже не *ad hoc*, а шляхом правового регулювання у загальному порядку.

Таким чином, правові прогалини (а також упущення в законодавстві) можна повністю усунути лише тоді, коли законодавчі установи видають відповідні нормативно-правові акти. Суди не можуть цього зробити, вони можуть заповнювати правові прогалини, що існують у нормативно-правових актах нижчої юридичної сили, лише *ad hoc*, оскільки судами здійснюється правосуддя, але вони не є законодавчими установами (в позитивному і якнайширшому розумінні цього терміну); таке обмеження можливостей судів у цій сфері стає особливо очевидним при виникненні прогалин у матеріальному

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Global Affairs
Canada

Affaires mondiales
Canada

праві. Проте в усіх випадках не можна заперечувати *ad hoc* можливість заповнення судами правової прогалини, що існує у нормативно-правовому акті нижчої юридичної сили. Якби такі повноваження судів заперечувалися чи не визнавалися, якби можливості судів щодо застосування закону, насамперед, вищого закону – Конституції – залежали від того, чи залишив певний суб'єкт законотворчого процесу прогалини у нормативно-правовому регулюванні (нормативно-правових актах), існування яких було встановлено судом, і якби суди мали змогу вирішувати справи лише після того, як ці правові прогалини будуть заповнені шляхом законотворчої діяльності, тоді слід було б визнати, що суди при вирішенні справ застосовують не закон, не вищий закон насамперед – Конституцію – а лише окрему правову норму (у загальному значенні цього терміну), що вони здійснюють правосуддя не за законом, а лише формально застосовують певні статті (частини) нормативно-правових актів, чим може бути завдана шкода конституційним цінностям, зокрема, правам і свободам людини (і не надано жодної компенсації, жодного відшкодування) лише тому, що відповідний суб'єкт законотворчого процесу не в установленому законодавством порядку регулює певні відносини (або регулює їх в установленому законодавством порядку, але не достатньо ретельно), тобто, що певні цінності, хоч вони і закріплені в Конституції, належним чином не захищаються і не охороняються відповідно до Конституції. Це б не відповідало суспільній та конституційній меті діяльності судів. Крім того, це означало б, що закон розглядається лише в його текстовій формі та ототожнюється з останньою.

Повний текст рішення за посиланням: <http://www.lrkt.lt/en/court-acts/search/170/ta928/content>.

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Global Affairs
Canada

Affaires mondiales
Canada